

ویژه‌نامه قدس
به‌مناسبت سالگرد
رحلت بنیان‌گذار
انقلاب اسلامی

۱۵

و بازاری‌ها هم می‌آیند و پای درس اخلاقش می‌نشینند.

در هر قضیه‌ای ابتکار عمل امام(ره) را می‌بینید. در خاطراتش می‌گویید وقتی در دوره پهلوی اول، رضاشاه روضه را قدغن کرد به این نتیجه رسیدم درس اخلاق باید طوری باشد که مردم عادی و بازاری‌ها هم بتوانند شرکت کنند که در حقیقت جای مجالس روضه و وعظ و خطابه که ممنوع شده بود را با این پر کند.

آدمی که عارف بوده، شاعر، فیلسوف، فقیه، واعظ و... بوده، طبیعی است در هر دوره‌ای و بسته به هر شرایطی، ابتکار عمل‌های جدیدی به خرج دهد. سال‌های ۲۳-۲۴ را ببینید. امام درس عرفان را تعطیل می‌کند و روی فقه متمرکز می‌شود، چرا که به این نتیجه رسیده ما امروز دیگر به یک فقه پویا نیاز داریم، چون فقه جنبه عام‌تر دارد و عرفان شاید مخاطبش محدودتر باشد.

کتاب‌هایی که امام(ره) در هر دوره‌ای می‌نویسد نیز همین ویژگی را دارد. در یک دوره بحث حکومت اسلامی را مطرح می‌کند و نظریه ولایت فقیه را بسط می‌دهد. مخاطب در هر مرحله‌ای باتوجه به سیر اندیشه‌ای و تاریخی متوجه می‌شود امام ضمن اینکه فعالیت‌های اجتماعی دارد از نظر سیر اندیشه‌ای چطور جلو می‌آید تا به قله انقلاب برسد.

■ به نظر تان دشواری روایت امام(ره) در چیست؟

کار بسیار سختی است، یک دلیلش این است بیش از سه دهه از درگذشت امام(ره) نمی‌گذرد و عده زیادی از کسانی که از نزدیک ایشان را دیده‌اند، هنوز هستند؛ از اعضای خانواده بگیرید تا شاگردان، شخصیت‌های سیاسی و مردم عادی کوچه و بازار که مثلاً در دیدارهای عمومی ایشان را دیده‌اند. این موضوع

سبب می‌شود تصویری از امام در ذهن داشته باشند. در مورد شخصیت‌های تاریخی چون مردم آن‌ها را ندیده‌اند، عموم مردم قبول می‌کنند ولی امام(ره) را خیلی‌ها ندیده‌اند. این، کمی کار را سخت می‌کند. ضمن اینکه شخصیت امام نیز چند وجهی است؛ این آدم، سیاستمدار، فقیه، عارف و شاعر بوده و علاوه بر این‌ها زندگی خصوصی خودش را هم داشته است.

آنچه نوشته‌ام ادعا ندارم یک رمان است بلکه داستان‌واره‌ای است که فقط عنصر روایت در آن به کار گرفته شده است. در مقام نویسنده، یکی از چالش‌های من این بود مثلاً نمی‌دانستم فردی که می‌خواهد در مورد امام(ره) بنویسد اجازه دارد تخیل کند یا نه؟ بخش عمده رمان، تخیل است. آیا من اجازه دارم در مورد امام تخیل کنم؟ اجازه دارم دیالوگ برایش بگذارم یا نه؟ آن چیزهایی که از امام(ره) در کتاب نقل قول کردم، عین صحبت‌های ایشان است و با صحیفه امام مطابقت داده شده و حتی کلماتش هم پس و پیش نشده و عیناً همان گفته‌های امام است. اما به نظرم جا دارد در مورد شخصیت امام(ره) رمان نوشته و فیلم داستانی ساخته شود تا ان‌شاءالله تصاویر خوبی از ایشان ارائه شود. حالا من خیلی موفق نبودم ولی می‌دانم کار بسیار دشواری است و به نظرم اگر کسی بخواهد در این وادی کار کند باید ۱۵-۱۰ سال روی شخصیت امام(ره) مطالعه داشته باشد.

هم قرار نبود بپردازم.

آنچه مدنظر بوده، اندیشه سیاسی حضرت امام(ره) بود. اینکه چطور شد امام به سمت سیاست و اندیشه حکومت اسلامی رفت و سال ۵۷ ایده‌اش را اجرایی کرد.

بیشتر این کتاب درصدد این است به این پرسش پاسخ بدهد که اساساً چه ضرورتی داشت سال ۵۷ در ایران انقلاب شود و چرا این انقلاب باید یک انقلاب مذهبی و دینی بوده و سویه غرب‌ستیزی در آن پررنگ باشد و مسائلی از این دست.

■ با مطالعه کتاب «روح‌الله» مخاطب احساس می‌کند از آن تصویر تخت و یک‌خطی که از امام(ره) در ذهن دارد می‌توان فاصله گرفت. تصویری که برای رسیدن به آن باید از دل هزارتویی از اتفاقات و دغدغه‌هایی که امام با آن‌ها درگیر بوده، عبور کرد تا بعد به پیچیدگی‌های این مرد الهی در عین سادگی‌اش در بیان و ارتباطش با عامه مردم رسید. می‌خواهم از نقش همین جزئیات در روایت حضرت امام(ره) برایمان بگویید.

گفتم جذابیت حضرت امام(ره) برای خود من این بود که ایشان یکبار از سال ۴۲ فعالیت سیاسی خود را شروع نمی‌کند و علم مبارزه با پهلوی را برنمی‌دارد بلکه این فرد اساساً از دوران نوجوانی آدم سیاسی بوده است.

ما از دوران جنگ جهانی اول خاطرات این آدم را داریم، می‌بینیم مثلاً در دوران نوجوانی پیگیر اخبار کمیته مجازات و مسائل پیرامونی آن است. امام اخبار و رویدادها را از همان سنین نوجوانی پیگیری می‌کند، برایش اشغال ایران توسط قوای بیگانه در جنگ جهانی اول مهم است، هجوم جریان سکولار در دوران

جوانی دغدغه است و از این دست مسائل بگیرید تا خود سال ۴۲ را در خاطرات امام(ره) می‌بینیم.

■ گفتید مسئله خودتان در کتاب این بود نضج گرفتن اندیشه انقلاب در فکر و ذهن امام(ره) را نشان دهید. مشخصاً چه می‌شود که امام به این ایده می‌رسد؟

آنچه خودم به آن رسیدم، سیاست‌های سختگیرانه پهلوی اول است که گروهی از نیروهای مذهبی و روحانیون از جمله امام(ره) را مجاب می‌کند تنها چاره برای حفاظت از دین، اعتقادات و مذهب این است وارد عرصه سیاست شوند و تشکیل حکومت دهند.

یعنی دیگر بحث اینکه در حاشیه بنشینید و از حکومت انتقاد و راهنمایی و ارشاد کنید چاره‌ساز نیست. همین جریان اصلاح دین که پس از رفتن رضاشاه مطرح می‌شود را ببینید. کتاب «اسرار هزار ساله» در این دوران نوشته می‌شود ولی نخستین کسی که در حوزه عمومی و به زبان فارسی به این کتاب پاسخ می‌دهد، امام خمینی(ره) است. الان شاید طلاب و روحانیون یا حتی مراجع زیادی پاسخ دهند ولی اساساً آن زمان معمول نبوده روحانیون به زبان فارسی و آن هم برای مخاطب عام کتاب بنویسند. اگر کتاب هم می‌نوشتند به زبان عربی و برای طلاب بوده، ولی امام کتاب «کشف الاسرار» را برای عموم مردم می‌نویسد. او به این نتیجه رسیده روحانیت امروز باید به این مسائل پاسخ دهد یا درس اخلاق که می‌دهد به عموم مردم می‌دهد و غیرطلبه‌ها، عامه مردم

بیشتر این کتاب
درصدد این است به
این پرسش پاسخ
بدهد که اساساً چه
ضرورتی داشت سال
۵۷ در ایران انقلاب
شود و چرا این انقلاب
باید یک انقلاب
مذهبی و دینی بوده
و سویه غرب‌ستیزی
در آن پررنگ باشد و
مسائلی از این دست.